

K nedožitým 90. narozeninám Ing. Zdeňka Voňky, CSc. (1927–2015) a Ing. Vojtěcha Hýži, CSc. (1927–2016)

Věra Kroftová
Zemědělský výzkumný ústav Kroměříž, s.r.o.

Historie Oddělení kvality zrna v současném Zemědělském výzkumném ústavu Kroměříž, s.r.o. byla psána mnoha osobnostmi. Vzpomeňme dnes dva pracovníky, kteří v tomto oddělení pracovali prakticky po celý svůj aktivní život. Zároveň byli přáteli a dokázali v každé situaci stmelit pracovní kolektiv. Výsledky jejich práce nám zůstaly uloženy v závěrečných zprávách výzkumných úkolů, v článcích a dalších publikacích uložených ve fondu knihovny Zemědělského výzkumného ústavu Kroměříž, s.r.o. a dnešní pracovníci oddělení na ně úspěšně navazují. Díky digitalizaci časopisů si můžeme některé jejich články dnes přečíst i na internetu (články publikované v časopise Úroda).

Zdeněk Voňka se narodil 12. ledna 1927 v obci Marefy, okr. Vyškov. Pocházel ze zemědělské rodiny. Reálné gymnázium v Bučovicích absolvoval v roce 1947. Poté nastoupil na Agronomickou fakultu Vysoké školy zemědělské v Brně. Studium v té době trvalo čtyři roky a Zdeněk Voňka je úspěšně zakončil 2. července 1951 obhajobou státnicové práce s názvem **Zajištění krmivové základny ve výrobním typu bramborářském**, kterou vypracoval pod vedením Dr. Ing. Stanislava Koudely.

V roce 1953 se stal jeho zaměstnavatelem Výzkumný a šlechtitelský ústav polních plodin v Kroměříži, který téhož roku přijal název Výzkumný ústav obilnářský ČAZV (nyní Zemědělský výzkumný ústav Kroměříž, s.r.o.). V té době zajisté Zdeněk Voňka netušil, že na tomto pracovišti bude pracovat 36 let, až do svého odchodu do důchodu v roce 1989. Potkal zde také Jindru Spáčilovou, se kterou se oženil v roce 1956. Záhy založili rodinu, měli syny Dana a Tomáše. Manželé Voňkovi byli po celý život jeden druhému oporou nejen v soukromí, ale i práci, neboť Jindra Voňková pracovala jako laborantka v kroměřížském výzkumném ústavu na stejném oddělení, jako její manžel.

Ing. Zdeněk Voňka, CSc. byl jedním ze zakladatelů Oddělení kvality zrna, které v průběhu let procházelo postupným vývojem. Zpočátku se zde řešila zejména problematika vlivu způsobu sklízně na jakost zrna obilovin. Vzhledem k tomu, že na oddělení bylo nutno zpracovávat velké množství šlechtitelského materiálu, bylo vyvinuto na svou dobu velice progresivní, plně automatizované laboratorní mikroskladovací zařízení.

Svou vědeckou kvalifikaci potvrdil pan Zdeněk Voňka obhajobou disertační práce s názvem **Studium vlivu některých faktorů na obsah pluchy a náchylnost k loupání pluchy u sladovnických ječmenů** v roce 1967. Na začátku 70. let se stal vedoucím oddělení. Orientoval se především na tematiku kumulace bílkovin v zrně ječmene a na porůstání zrna obilovin. V 80. letech rozšířil svůj zájem také na oblast vlivu výživy rostlin na jakostní parametry ječmene. Dokonalá orientace v oboru mu umožnila publikovat souhrnné práce pojednávající o vzájemných vztazích mezi jakostními parametry sladovnického ječmene a možnosti jejich ovlivnění agrotechnickými zásahy. V dané oblasti se vypracoval mezi uznávané specialisty.

Účastnil se řešení mnoha výzkumných úkolů, svědčí o tom autorství, popř. spoluautorství u více než dvou desítek závěrečných zpráv. Přednášel na seminářích a konferencích doma i v zahraničí. Podílel se na zpracování metodických příruček o pěstování ječmene a na několika sešitech Studijních informací vydávaných ÚZEI v Praze. Publikoval v odborných časopisech, např. **Úroda**, **Věstník výzkumných ústavů zemědělských** a především v **Kvasném průmyslu**. V zahraničí pak v německém časopise **Getreidewirtschaft**. Jeho vědecké práce vyšly v časopisech **Rostlinná výroba**, **Zemědělská technika** a ve **Vědeckých pracích Výzkumného ústavu obilnářského**. Ani po svém odchodu do důchodu neztratil kontakt s pracovištěm, zůstal nadále aktivním členem Komise jakosti rostlinných produktů a mimo jiné publikoval příspěvek v **Ječmenářské ročence 2006**. Každoročně až do roku 2014 se spolu s bývalým kolegou Ing. Vojtěchem Hýžou, CSc. jako čestní hosté účastnili konference „Jakost obilovin“ pořádané Zemědělským výzkumným ústavem Kroměříž, s.r.o.

Zdeněk Voňka s manželkou Jindrou

S kolektivem pracovníků Oddělení kvality zrna se setkával i mimopracovně, vždy byl velmi zábavným společníkem a na druhé straně také pozorným posluchačem. V soukromém životě byl velkým milovníkem přírody, hudby a výtvarného umění. Oba s manželkou byli členy **Klubu českých turistů**, oba byli i aktivními členy **Švabinského kruhu přátel výtvarného umění** v Kroměříži, kde se pravidelně účastnili přednášek, setkání a vernisáží výstav. Absolvovali také mnoho oblíbených „Cest za uměním“. Jindra Voňková byla dcerou známého spisovatele Jindřicha Spáčila, spolu s manželem se proto významně podíleli na organizování výstav a vzpomínkových večerů připomínajících jeho život a dílo. Nenadálý odchod manželky Jindry v roce 2011 Zdeňka Voňku hluboce zasáhl, avšak nezlomil, dál se plně věnoval rodině, přátelům i svým koníčkům.

Životní pouť pana Ing. Zdeňka Voňky, CSc. skončila 5. května 2015. Všichni, kdo jsme ho znali, na něj budeme rádi vzpomínat a mnohým z nás při vzpomínce na jeho charakteristický způsob humoru bezděčně vytane úsměv na rtech. Na Zdeňka Voňku se prostě nedá zapomenout.

Vojtěch Hýža se narodil 29. března 1927 ve Velké Bystřici, okr. Olomouc. Vystudoval Reálné gymnázium v Olomouci, Vyšší hospodářskou školu v Přerově a Vysokou školu sociální v Brně, kde absolvoval v roce 1950. V roce 1948 se oženil s Annou Kučerovou. Jejich manželství zůstalo bezdětné. V letech 1951–1952 působil jako učitel na Základní odborné škole rolnické v Napajedlích, kde se zároveň dále vzdělával v oboru agrobiologie. Poté, co bylo rozhodnuto o zrušení této školy, ucházel se o místo ve Výzkumném ústavu obilnářském v Kroměříži. Byl přijat dne 1. září 1953 a pracoval zde až do 31. 12. 1989, kdy odešel do důchodu.

Ing. Vojtěch Hýža, CSc. pracoval ve Výzkumném ústavu obilnářském v oblasti kvality zrna obilovin, specializoval se zejména na pšenici. V roce 1963 nastoupil na externí aspiranturu v oboru Speciální produkce rostlinná v Ústředních výzkumných ústavech Rostlinné výroby v Praze-Ruzyni, kde v roce 1967 úspěšně obhájil kandidátskou disertační práci s názvem **Studium vybraných jakostních znaků pšenice a vypracování mikrometod pro šlechtění a pokusnictví** a získal tak vědeckou hodnost kandidáta zemědělsko-lesnických věd. Průběžně vyhodnocoval kvalitu sortimentu pěstovaných odrůd pšenice, vypracovával a neustále zdokonaloval metodiky a pracovní postupy v laboratoři, doporučoval agrotechnická opatření a postupy vhodné pro pěstování potravinářské pšenice, žita, ovsu a dalších obilovin. Několikrát vycestoval za služebními záležitostmi do zahraničí, např. do Maďarska (1968, 1983), Anglie (1968), NDR (1970), SSSR (1972, 1980), Polska (1979), Jugoslávie (1986) a do Švýcarska (1988).

Publikoval desítky článků a byl také spolu s panem Josefem Špidlou spoluautorem tří patentů. V roce 1966 to byly patenty: **Přístroj na vypírání lepku z pšenice a Přístroj na hnětení těsta a stanovení schopnosti mouky vázat vodu**, v roce 1967 pak patent: **Laboratorní úderový šrotovník na pšenici, se zařízením na definovanou granulaci šrotu**. O přístroji na vypírání lepku napsal následně v roce 1967 příspěvek do sborníku **Automatizace laboratorních prací v chemických laboratořích**. Tento přístroj byl na oddělení kvality používán až do poloviny 90. let minulého století.

Z dalších článků vyberme alespoň některé – tři příspěvky vyšly postupně ve **Vědeckých pracích VÚO** č. 1 (1952), 2 (1959) a 5 (1968). V roce 1965 vyšel rovněž ve spoluautorství s Josefem Špidlou článek **Novaja rabočaja linija dlja otmyvanija klejkoviny v časopise Chlebopekarnaja i konditerskaja promyšlenost'**, a v 70. až 90. letech nejméně deset článků ve vědeckých časopisech ČZV **Rostlinná výroba a Genetika a šlechtění**.

V roce 1982 vyšel jeho příspěvek v německém sborníku **Tagungsberichte Akad. Landwirtsch.-Wissenschaften der DDR**. Některé články publikoval sám, u jiných byli jeho spoluautory Ing. Zdeněk Voňka, CSc. nebo Ing. Slavoj Palík, CSc., pozdější dlouholetý ředitel kroměřížského výzkumného ústavu. Příspěvky Ing. Hýži určené pro širokou odbornou veřejnost vycházely v **Zemědělských novinách**, v časopisech **Mlýnsko-pekárenský průmysl, Věda a život, Úroda** a v dalších.

Pro jeho odbornou erudici i pro jeho mírnou a přátelskou povahu na něj pamětníci rádi vzpomínají.

Použitá literatura a další zdroje:

Katalog knihovny Zemědělského výzkumného ústavu Kroměříž, s.r.o. [on-line]. Dostupné z: <http://62.168.58.248/>.

Kroftová, Věra: Vzpomínka na pana Ing. Zdeňka Voňku, CSc. (1927–2015) Kvasný průmysl, 62, 2016, 7/8, s. 246. ISSN: 0023-5830

Kroftová, Věra: K významnému životnímu jubileu Ing. Zdeňka Voňky, CSc. Kvasný průmysl, 53, 2007, 1, s. 22. ISSN: 0023-5830

Rešeršní databáze patentů a průmyslových vzorů [on-line]. Praha, Úřad průmyslového vlastnictví: Dostupné z: <https://isdv.upv.cz/webapp/pts.frm>.

Úroda 1953-2015. [1953-1967 Za vysokou úrodu, 1968-2015 Úroda], [on-line]. Dostupné z: <http://profipress.cz/seznam-casopisu/casopis/?m=uroda>.

Interní materiály, vzpomínky pamětníků.

Vojtěch Hýža okolo roku 1953 – při nástupu do VÚO